

Banffeligheder, der kunne møde en ung Mand, der overhovedet bliver ansat i en præstelig Stilling; men jeg tror, at disse Banffeligheder lige saa fuldt ere tilstede for unge Kandidater, der komme ud som personelle Kapellaner og blive de egentlig Ledende i Sognet — og dertil ere de ofte nødte, fordi den gamle Sognepræst knap kan retirere sig selv i timelig Henseende, end sige at han skulde kunne udrette Noget i aandelig Henseende — som for dem, der blive Valgmenighedspræster. Man har jo dog Exempler paa, at personelle Kapellaner komme ud i Menigheder, hvor Mening staar imod Mening, og hvor der kan være en stor Masse Sigegyldige, og maa man ikke sige, at der paa saadanne Steder møder Banffeligheder, og det langt større end de, der møde i Valgmenigheder, hvor man dog, som ansørt andet Sted, maa antage, at der er et ensartet Element tilstede? Jeg ser altsaa ikke de Farer eller de Fristelser, der skulde være tilstede særlig for de unge Kandidater, der blive Valgmenighedspræster. Den Fare, man egentlig tænker paa, er vel snarest den, at de unge Kandidater skulde stræbe efter hurtig at faae en Stilling som Valgmenighedspræst; men dette vilde for mig være ikke den ringeste Ubefaling. Og at Valgmenighederne skulde være fristede til at tage den Første den Bedste, kan jeg dog virkelig heller ikke tro, thi det er jo dog forbundet med betydelige Offre at danne en Valgmenighed, og i den Henseende skal jeg blot nævne, at Valgmenigheden, selv om den faar nogen Lempelse med Hensyn til Kirken, dog selv skal lønne sin Præst. Jeg finder derfor virkelig ikke, at man behøver at frygte for, at de Paagældende ville hovedkulds antage den Første den Bedste, og man maa dog ogsaa erindre, at det i Reglen er alvorlige Mænd, som danne Valgmenigheder. Men, hvad der for mig er det Vigtigste, er, at den kristelige Opvækkelse ledes hen i en god og sund Retning. Det kan ikke negtes, at paa de fleste Steder har Grunden til Udtrædelse af Sogmenigheden — det være nu med Rette eller Urette — været den, at de religiøst bevægede eller valte Medlemmer ikke have kunnet finde sig til Rette i at deltage f. Ex. i Nadverens Nydelse med Andre, som ikke delte deres Tro og Saab. Dette har været Grunden til at danne selvstændige Menigheder; thi udenfor, siger man, er der Frihed, og dette er sandt. Men hvad har været Følgen? Det have vi set i vore tyndt befolkede Egne, hvor man maasse har begyndt godt med rebelige Forsætter og virkelige Opvækkelsestanker, men har endt ude i Sværmeriets vilde Dyb, og det forekommer mig derfor, da vi nu dog en Gang maa faae de kirkelige Sager til Forhandling og Overveelse, at det for os maa være af Vigtighed at søge at lede de religiøse Bevægelser hen i en god Retning, saa at de ikke paa Grund af ydre Indringer komme til at indtage et Standpunkt, som de ellers ikke vilde have indtaget. Jeg tror, at naar man paa en nogenlunde lempelig Maade

kunne lade saadanne Menigheder faae Præster, der ere dannede under Statens Tilsyn — thi jeg misfjender ingenlunde denne Betingelse, men mener, at den har sin Betydning — saa vilde mangen en Gang en saadan udtraadt eller opvakt Menighed kunne blive ledet i en god Retning, i Stedet for, hvad vi saa ofte have set, at end paa den forfærdeligste Maade. Jeg skulde derfor ønske, at man maatte kunne lette Ansættelsen af saadanne Præster, netop af Hensyn til at forebygge det af mig antydede Onde, og som Middel til at naae dette Maal anser jeg den Bestemmelse for god, der blev foreslaaet i det andet Thing, at theologiske Kandidater kunde uden videre blive ansatte som Præster for Valgmenigheder. At dette skulde have Folkemeningen imod sig, er vistnok en Misforstaaelse. Vel bleve i 1868 Adresserne mod Valgmenighedsloven underkrevne af 40,000 Menighedsmedlemmer, men skulde ikke en Del af Grunden til denne stærke Modstand kunne søges netop i den Indskrænkning, som laa i selve Loven, og som viste, at den egentlig kun kunde benyttes af de mere Velstaaende, ligesom jeg ogsaa tror, at Lovens Punkt 3, om at kun Præster i Folkkirken kunne vælges, kan have havt sin Del i Modstanden. Jeg kunde ogsaa nævne, at der her i Landet er en vis religiøs bevæget Retning, som var ivrig mod Loven — maasse fordi den ikke kunde benyttes af de Fattige —, og endelig kunde jeg maasse anføre den Grund, at man paa visse Steder ikke huede et andet religiøst Parti, som netop stærkt ønskede Loven. Der er jo intet Rent her i Verden, og det turde derfor være, at den sidstnævnte Grund virkelig har været medvirkende. Hvorledes dette nu end forholder sig, saa er det vist, at man henvendte sig til de mange Sigegyldige, der findes rundt omkring, og disse underkrevne i store Masser Adresser imod Loven, men at dette dog ikke havde synberligt at betyde, saa man ved Valgene i 1869; thi saavidt jeg veed, faldt ingen af de Kandidater, der endog havde været de allerivrigste for denne Lov, ja man saa, at endog i Valgkredse, hvorfra der var kommet Tusinder af Underskrifter mod Loven, blev den Slags Kandidater valgte, uden at man bebreidede dem deres Optræden for Loven. Dette synes mig at indeholde et tydeligt Fingerpeg paa, at der ikke har været nogen virkelig Modstand mod Loven ude i Folket, naar kun Misforstaaelserne bleve fjernede. Det er min bestemte Overbevisning, at det er et Onske hos Folket i Almindelighed, at Loven maa blive udvidet saaledes, at den kan benyttes ogsaa af saadanne Folk, som ikke mindst føle en religiøs Træng til at slutte sig sammen i en Valgmenighed, men ikke have Midler til at opfylde de nuværende Betingelser. Der er talt om, at der er fjendtlige Magter mod Kristendommen i Bevægelse, men hvorledes tilbagevises bedst saadanne Magter? Mon ikke derved, at der i Episkopen for Kirken staar Mænd, som ikke indtage deres Plads i Kraft af de fede Embeder, men i